

lások. — Zaj. — Hosszantartó élénk, majd ütemessé váló taps és ütemes, hosszantartó felkiáltások: Éljen a párt! — Közbeszólás: Legyenek hűek a párthoz!)

Elvtársak! Én magam, sok más elvtárs is elkövetett hibákat, (zaj) de azok, (közbeszólás: Elegünk volt! — közbeszólás: Ezek bűnök voltak! — közbeszólás: Le kell vonni a konzekvenciát!) akik most kioktatnak engem és másokat abban, hogy mi a párthűség és a párt iránti kötelesség, hogy mi a nép iránti hűség, a nép iránti kötelesség, azok tanulhatnának azoktól az elvtársaktól, akik, hogyha hibákat is követnek el, de a legnagyobb határozottsággal küzdenek és fognak küzdeni a jövőben is a párt... (Taps.) Az indokolt bírálatot elfogadom, de a kioktatást nem fogadom el. (Nagy zaj.) A kérdésekre... a bizalmatlanságra pedig elvtársak, nekem és mindenkinek, minden kommunistának, az egész pártnak tettekkel kell válaszolni. (Felkiáltások: Lássuk! — Taps.)

HUSZÁR TIBOR: Kedves Elvtársak! Több javaslat érkezett az elnökséghez. Nagyon merem remélni, hogy ezt közbeszólások nélkül tudom végigmondani. Az első a következőképp szól: Kérjük az elnökséget, intézkedjék, szüntessék meg a fényképezést. (Helyeslés. — Taps. — Hosszantartó zaj.) Szeretném Önökkel közölni... (Kuczka Péter: Filmezhetnek is!) Szeretném az elvtársakkal közölni a javaslatot. Nem mi írtuk. Ha az elvtársakat nem zavarja... (felkiáltások: Nem zavar! — nagy zaj) akkor a fényképezéseket (közbeszólás: Melyik sajtónak fényképeznek?) kérem, hogy hagyjuk dolgozni és senki se érezze magát zavarva. (Taps.) Lehet, hogy én nem értettem meg pontosan a XX. kongresszus szellemét, mert úgy látszik, a fényképezés is elvi kérdés és ehhez is hozzá kell szólni.⁶¹ Elvtársak, a cédulát a jelenlévő elvtársak írják, én felolvastam. (Zaj.)

A másik javaslat: olyan javaslat érkezett, hogy tíz percre korlátozzuk a további hozzászólásokat. (Helyeslés. — Közbeszólás: Kivéve Vas Zoltánt!) A vitavezetőknek az a véleményük, ne szabjunk meg tízperces határidőt. (Taps. — Helyeslés.) De kérjük meg a hozzászóló elvtársakat, az ismétlésektől lehetőleg tartózkodjanak. Tömören fogalmazzák meg mondanivalójukat. Egyértémenek ezzel? (Igen! — Taps.)

Nemes Görgy elvtárs, utána következik Vas Zoltán. (Közbeszólás: Mi lesz a fényképezéssel? — Derültség. — Állandó zaj.)

NEMES GYÖRGY: Kedves Elvtársak! Szeretném megfogadni Horváth Márton elvtárs tanácsát és nem kívánom a tréfa irányába terelni a vitát. Egy olyan kérdéstről szeretnék beszélni, amely úgy érzem, hogy rendkívül komoly és amely eddig itt nem nagyon került szóba, nevezé-

tesen arról a kérdésről, hogy hogyan és milyen káderpolitika érvényesült a magyar sajtóban az elmúlt 11 esztendő alatt és különösen az elmúlt 7–8 esztendő során. Gondolom, hogy akadnak talán olyanok, akik úgy vélik, hogy ez a múltban való vájkálást jelenti. Én kijelentem, hogy én igenis a múltból is akarok beszélni, úgyhogy gondolom, hogy egyszer most már végre szembe kell nézni azzal, hogy mi történt itt egy sereg baloldali, haladó polgári, antifasiszta újságíróval, mi történt azokkal a kommunista újságírókkal, akik a felszabadulás után nevelődtek ki és mi van a mi utánpótlásunkkal, hogyan van biztosítva, mit csinálunk a fiatal újságíró nemzedékkel. Mielőtt ennek a kérdésnek illusztrálásához fognék, engedjék meg, anélkül hogy a melegvizet fel akarnám találni, hogy egy elvi kérdést felvessek, nevezetesen azt, hogy ki is az újságíró a mi viszonyaink között, a szocialista építés viszonyai között.

Az én megítélésem szerint ennek három ismérve van. Az egyik az a bizonyos rátermettség, újságírói alkat, újságírói készség, újságírói szem, gyorsaság és egyéb tulajdonságok, amelyek meg tudják különböztetni a lényegest a lényegtelentől, amely képes arra, hogy a jelenségeket újságírói szempontból értékelje. Olyasmi ez, mint ahogy elképzelhetetlen, hogy egy zeneelőadó művésznak ne legyen magával hozott manuális készsége, vagy egy festőnek ne legyen különös készsége a színek és a formák iránt. A második és a harmadik — már megszerezhető tulajdonság. A második: a kulturáltság, az irodalmi tudományok, a politikai kulturáltság, a nyelvkultúra és az a különös dolog, amiről nagyon sokszor megfeledkeztünk, hogy írni csak úgy lehet, ha olvasunk, aki nem szereti a könyvet, az nem is tud írni. Talán emlékeznek néhányan arra, hogy a negyvenes évek elején megjelent Illyés Gyulának egy könyve „Csizma az asztalon” címmel,⁶² amelyben alaposan leszedte a keresztvizet az akkori újságírókról, mindenekelőtt azoknak kulturáltságáról és azt kell mondani, szégyen ugyan, hogy az akkori polgári újságíró kulturáltsága mégis magasabb fokon állt, mint a maiaké. Egy idősebb újságíró kollégámmal való beszélgetés során közölte velem azt, hogy fiatal újságírókat kérdezett meg arról, hogy tudják-e például, hogy ki az a Grünwald Béla,⁶³ vagy Mocsáry Lajos,⁶⁴ vagy én magam megkérdeztem fiatal újságírókat, hallották-e Csernátony Lajos,⁶⁵ Purjesz Lajos,⁶⁶ vagy a Máté elvtárs által idézett Bartha Miklós nevét és a legtöbbjük nem is hallotta ezt a nevet.

A harmadik tulajdonság megítélésem szerint egy szocialista újságíró számára az ideológiai felkészültség, a marxista-leninista szemlélet, az események, a jelenségek önálló kommunista fejjel való megítélése. Nem arra

a politikai felkészültségre gondolok, amelyben bizonyos szemináriumokon éveken át tanultuk, hogy az ilyen, vagy olyan kongresszus mikor volt és hány tanácskozási, vagy szavazati joggal rendelkező küldött volt. Én azt hiszem, kedves elvtársak, ha a három tulajdonság közül kettő, vagy egy hiányzik, igazi kommunista újságíróról nem beszélhetünk. (*Közbeszólás: És az erkölcs!*) Az nem csak újságírói tulajdonság, az mindenkinek kötelező! (*Taps.*)

Talán valaki felveti joggal azt a kérdést, hogy mi van a negyedik tulajdonsággal, vagy tényezővel, az osztálypolitika kérdésével. Én azt hiszem, hogy az osztálypolitika egy munkás-paraszt államban valóban legfontosabb és mindenekelőtt a párt sorainak erősítésénél kell tekintettel lenni erre, de az nem jelenti, nem jelentheti azt, hogy különösen kulturális, de akár a gazdasági élet területén is a funkcióba helyezés egyetlen ismerve a munkás-paraszt származás legyen. A helyes osztálypolitika tekintetbe veszi, hogy minél több munkás és paraszt kerüljön fontos posztokra, de ezeknél sem mellőzhető a szakmai képzettség, ez a mi területünkön, az újságírás területén azt jelenti, hogy a helyes osztálypolitika minden módon segíti a munkás-paraszt kádereket, de tőlük is meg kell kívánni az újságírói készség, a műveltség és az ideológiai felkészültség hármasságát, amelyek közül az első nem, a másik kettő szorgalommal és szívóssággal elsajátítható. A helyes osztálypolitikával emellett — úgy vélem — nem ellentétes az sem, ha az értelmiségi, vagy az úgynevezett egyéb kategóriába⁶⁷ tartozó — de rátermetség, műveltség és ideológiai szilárdság szempontjából alkalmas újságírók is tevékenykednek a sajtó területén. (*Közbeszólások: Idő!*) Sajnos ezt a két dolgot mellőztük az elmúlt években, egyrészt szétszórtunk, tökretettünk egy sereg rendes, becsületes, tehetséges újságírót a szocializmus építése során növekvő osztályharc hamis elmélete szellemében, másrészt az újságírásba tereltünk egy sereg olyan fiatal embert, akinek se hajlama, se felkészültsége nem volt ehhez a munkához, sőt, ami súlyosabb bűn, kedve sem. Nem is tettük lehetővé, hogy azt, amit lehet elsajátítsák, ellenben gyors-talpaló módszerrel, mint még nem egy területén a kulturális életnek, próbáltunk vezető és kevésbé vezető kádereket tenni az újságírás különböző területeire. Az eredmény: számos tehetséges újságíró pártonkívüli, vagy kommunista, kire könnyedén rásütöttük a polgári, sőt kispolgári jelzöt, elkerült a sajtó területéről, vagy éveig dobálták, vagy alacsony beosztásban ügyködött, vagy rosszabb esetben börtönbe került, még rosszabb esetben halállal lakolt, ki tudja miért. Másoknak, a fiatalok közül sokak-

nak, kényszeredetten vállalt kenyere lett az újságírás, többen meghasonlottak önmagukkal, mert olyat kellett csinálniok, amihez sem képességük, sem kedvük nincs. Az elmúlt 7–8 év alatt ez a helytelen, szűklátókörű káderpolitika alaposan szétzilálta a magyar sajtó újságíró-állományát és a mérlege: rengeteg sérelem az idősebbekben, rengeteg konfliktus a fiatalokban. Engedjék meg, kedves elvtársak, hogy a bevezetőt tényekkel illusztráljam. (Halljuk! Halljuk! — *Taps.*)

Van egy sereg úgynevezett régi, vagy régibb újságíró, van köztük kommunista, kizárt párttag, volt kisgazda, szociáldemokrata, parasztpárti, polgári demokrata, vagy csak egyszerűen pártonkívüli, akik nem voltak fasiszták, szemben álltak a fasizmussal, akik a felszabadulás után a sajtó területén működtek és ma vagy nincsenek egyáltalán a sajtóban, vagy valahol a sajtó perifériáin igen-igen alacsony kis, eldugott beosztásban működnek. Nem tarthat a teljesség igényére a dolog természetéből következően az a futtában összeállított és itt abc sorrendben felsorolni kívánt lista, amely körülbelül 50 ilyen újságíró nevét tartalmazza. (Halljuk! Halljuk!) Antal Gábor, Antalffy Gyula, Aranyossi Pál, Balla Antal, Bálint Imre, Baternay Béla, Békés István, Boldizsár Iván, Bónyi Adorján, Boross Elemér, Bihari Mihály, Dallos Sándor, Dutka Mária, Dessewffy Gyula, Déri Imre, Erdődy Elek, Erdődi János, Feleki László, Fóthy János, Felkai Ferenc, Gergely István, Gyöngyösi Nándor, Gelléri Andor, Hárs László, Horváth Győző, Horváth Zoltán, Horváth Zoltán II., Innocent Vincze Ernő, Izsáki Margit, (*Közbeszólás: Izsáki a Magyarság munkatársa volt! Nyugalom! Közbeszólás: Nincs nyugalom!*) De igen, nyugdíjban van. Juhász Vilmos, Kellér Andor, Kemény István, Kóla Margit, Kőszegi Imre, Korcsmáros Nándor, Klamár Gyula, Kunszery Gyula, Kugel Ernő, Lestyán Sándor, Magyar Pál, Máté Iván, Mátrai-Betegh Béla, Mesterházi Lajos, Maron Ferenc, Millok Sándor, Mester Sándor, Nádass József, Nádor Jenő, Nagy Andor, Pakots György, Pálóczi-Horváth György, Pánczél Lajos, Pusztai Béla, Petur László, F. Rácz Kálmán, Relle Pál, Révész Mihály, Rónai Mihály András, Roóz Rezső, Simándi Béla, Staud Géza, Supka Géza, Szabó István, Szakasits Árpád, Száva István, Szegő Pál, Szerdahelyi Sándor, Szirmai Rezső, Újvári Imre, Vámos Magda, Vázsonyi Endre, Vozári Dezső.⁶⁸

(*Zaj.*) Kérek egy ki türelmet. Folytatom a névsort. (*Közbeszólás: Vásárhelyi⁶⁹ hol van?*) Nem tudom, kedves elvtársak! Arról a pazarlásról be [kell] számolni, amely a Népszavánál, a Magyar Nemzetnél, az *Esti Budapestnél*, a Rádiónál, a Magyar Távírási Irodánál történt különösen

a fordulat éve, vagy pontosabban 1948–49 után. Talán lesz aki ebben az irányban kiegészíti az én további mondanivalóimat, de én azt hiszem, meg kell nézni a legfontosabb lapokat, a legfőbb kádertermelő központot, a *Szabad Népet*, ahol az új újságírók, a kommunista újságírók nagy tömege bukkant fel a felszabadulás után és nagy részük — most csak a tehetségesekről és becsületesekről beszélek, — ilyen vagy olyan címen kipenderült onnan az éberség zászlaja alatt, a bizalmatlanság, az ellenség elleni mesterségesen feszített osztályharc jegyében, a személyi kultusz nyomasztó és az emberséget semmibevevő légkörében. Nem a *Szabad Nép* őskorának — hőskorának is nevezhetnénk — úgynevezett nem újságíró kádereire gondolok, akik hamarosan különböző területre kerültek, persze volt köztük is, aki börtönbe jutott, nem gondolok olyan elvtársakra, akik a *Szabad Nép* kezdetén jelen voltak, ott voltak, mint Friss István, Gács László, Kálmán András, dr. Kende István, Mód Aladár, Mód Aladárné, Sándor Pál, Varga Edit⁷⁰ és mások. Ellenben szeretném feltenni a kérdést és szeretnék rá részben válaszolni, hogy mi lett azzal a bizonyos — hogy az irodalompolitikában használatos kifejezést kölcsönvegyek — derékhaddal, azzal a bizonyos kommunista újságíró derékhaddal, amely a *Szabad Népből* nőtt ki. Ezzel kapcsolatosan én azt hiszem, szükséges néhány szót szólni a *Szabad Nép* akkori felelős szerkesztőjéről, Horváth Márton elvtársról, aki épp előttem állt itt a mikrofon előtt. Én mint tanú bizonyítom és tanúsítom azt, hogy az új kommunista újságíró káderek felfedezésében senkinek olyan nagy érdeme nincs, mint Horváth Márton elvtársnak. Ez tény. (*Taps.*) Nem tudok arról, hogy milyen szerepe volt Horváth elvtársnak abban, hogy ezek a kommunista káderek, jobbára általa felfedezett tehetséges kommunista káderek elkallódtak, szétszóródtak, többen köztük az újságírásból és a pártból is kikerültek. (*Közbeszólások: Válaszoljon!*) Én azt hiszem, hogy Horváth elvtárs talán tud valamit erről, én nem tudok.

Szeretnék ezzel kapcsolatban is néhány névvel szolgálni. Azok az újságíró elvtársak, akik a *Szabad Nép* indulása idején 1945–46-ban ott voltak, időközben az 1949-ig terjedő időszak alatt különféle módon elhelyezésre, áthelyezésre, feljebb-kerülésre eljutottak onnan, ezek közül engedjék meg, hogy felsoroljam a következők neveit: Baló László, Barabás Tibor, Bars Sári, Bodó Béla...⁷¹

Ezeken kívül a későbbi évek során, még mindig 1949 előtt, de már 1946 után, 1947 körül kerültek a *Szabad Néphez* olyan elvtársak, akik ugyancsak — mint erre rá fogok térni — elkerültek a *Szabad Néptől*,

ezek közt vannak olyanok, akiknek azután több éves börtön jutott osztályrészül, van köztük olyan is, akit a börtönben megöltek, ezek Ádám György...⁷²

Azt hiszem, elvtársak, hogy nem tart ez a névsor sem teljességre igényt, az emlékezetem nem tökéletes, könnyen lehet, hogy jónéhány elvtársat még kihagytam, de azt hiszem, hogy a legfontosabb — ha megengedik — annak megvizsgálása, hogy mi történt az úgynevezett, a *Szabad Nép* szempontjából úgynevezett fordulat éve, 1949 után, amikor az történt, sokan talán emlékeznek rá, hogy eltávozott a *Szabad Nép* éléről Révai József elvtárs, aki, úgy emlékszem, népművelési miniszter lett és Horváth Márton elvtárs, aki a párt agitprop-osztályának vezetője lett. Ezt követően kezdődött meg igazán a *Szabad Nép* kádereinek tervszerű, vagy szinte tervszerűnek tűnő kiszorítása. (*Közbeszólás: Ki volt a főszerkesztő?*) Ebben az időben az volt a vélemény, ezt a *Szabad Nép* szerkesztő bizottságának akkori vezetője hangoztatta (*Közbeszólás: Ki az?*) — ismerik az elvtársak, Betlen Oszkár elvtárs — hogy a *Szabad Néptől* nem bukik le senki, idejében felismerjük, hogy valami baj van vele, és idejében el is távolítjuk. Mondanom sem kell, hogy mit jelentett ez azoknak az elvtársaknak a számára, akik még ott voltak a *Szabad Népnél* és mit jelentett azoknak az elvtársaknak a számára, akik már nem voltak a *Szabad Népnél*. Egyébként ennek a politikának jegyében távolítódott el különböző formában, különböző ürüggyel még több, mint két tucat elvtárs. Ha megengedik, ezzel a névsorral külön szeretnék foglalkozni, ez az 1949 elején a *Szabad Nép* szerkesztőségi státuszába tartozó 57 elvtársnak a neve. Ebből az 57 elvtársból Révai és Horváth elvtársakat leszámítva 55 elvtársból, nem hiszem, hogy valaki el tudná képzelni, hogy hányan vannak ma a *Szabad Népnél*. (*Közbeszólás: Hárman!*) Kilencen vannak, elvtársak, és ha jól tudom a számokat, 46-an nincsenek ebből a névsorban [már ott]. Én nem akarom ezt a névsort teljességében felolvasni, de ha megengedik, hogy azokat az én szubjektív megítélésem szerint tehetséges (a sajtóban helyenként egyik-másik persze működik is, de nagyon sokan nem, majd erre is rátérek) tehetséges és rátermett kommunista újságírók nevét, jó két tucatot felsorolok, mint akiket a *Szabad Néptől* röpítettek el...⁷³

Azt hiszem, hogy ebből a névsorból már össze lehet állítani egy szerkesztőséget. Sajnos az a helyzet, hogy ebből a névsorból, amit felsoroltam jónéhány elvtárs egyáltalán nincs is a sajtó területén, sőt, mint azt nagyon sokan tudják a pártban sem. Mert bizonyos elvtársak megíté-

lése alapján nem dolgozik a sajtóban, a legjobb tudomásom szerint nincs is szerkesztőségben Fazekas György, Kallós Ilus, Gimes Miklós, Jurmics László, Kende Péter, Kornai János, Kulcsár Mihály, Lócsei Pál, Révész József, és a fel nem soroltak közül még Rudas Éva, Sárai Tibor, Vásárhelyi Miklós, Venéczi János.

Most az is elég ismeretes, mert ez már a közelmúlt, hogy a későbbiek során is, a 49 után odakerült elvtársak közül is jónéhányan kikerültek a *Szabad Néptől* különféle címen. Ezt nem tudom, magam nem lévén már ott, kellően figyelemmel kíséreni, de néhány nevet itt is megemlítek: ilyen Fehér Lajos, Lénárt Gábor és Novobáczky Sándor elvtársak neve, ide sorolhatom Fekete Sándor elvtárs nevét is, aki a *Szabad Népnél* van, de mint ismeretes, degradált funkcióban.⁷⁴

Azt hiszem, ha a régi újságírókról áttérünk az új újságírókra, az újságírók nevelése kérdésére, én azt hiszem, hogy a káderhelyzet ott sem jobb, vagyis az egyik oldalon mutatkozik, bármilyen szomorú ez, meg kell állapítani, egy sereg elpazarolt újságíró káder, a másik oldalon pedig mutatkozik a nem kielégítő utánpótlás, hogy legalább ezeknek az elpazarolt kádereknek a helyét megfelelő elvtársakkal töltöttük volna be. Aki újságírásban tevékenykedett az elmúlt évtizedben, tud arról, hogy több kísérlet történt arra, hogy szervezeten megoldjuk a újságíró-nevelést. Így indultak annak idején tanfolyamok a *Szabad Népnél*, a Magyar Újságírók Szövetségénél, a Budapesti Pártbizottságnál volt kétéves újságíró iskola, végül mindezek betetőzéséül megteremtik az Eötvös Loránd Tudományegyetem újságíró tanszékét. Kétségtelen, ezt a tények bizonyítják, jónéhány tehetséges újságírónk van. Én nem tudok olyanról, lehet, hogy engem meg tudnak cáfolni, aki tanfolyamon, vagy egyetemen sajátította volna el az újságírást. Az újságírást — ez egy ilyen mesterség, vagy hivatás — alapvetően a szerkesztőségekben lehet elsajátítani. Erről meggyőződtem engem a többi között nemrégiben nálunk járt egyik szovjet újságíró, aki a *Komszomolszkaja Pravda* rovatvezetője és ő is ugyanilyen tapasztalatról számolt be, hogy a szovjet újságírók nagy része, jóllehet van köztük, aki újságíró egyetemenre, vagy a pártfőiskola újságíró tagozatára járt, alapjában a szerkesztőségekben nevelődött ki.

Mi a helyzet jelenleg a mi újságíró továbbképzésünk szempontjából? Az, kedves elvtársak, hogy van egy újságíró tanszékünk, amely hivatott volna arra, hogy emberileg és szakmailag új újságírókat neveljen ki. Ez az emberi és szakmai nevelés négy elvtársra van bízva az újságírói tanszéken: ezek Mihályfi Ernő elvtárs, Sárkány László, Láng István elv-

társ, Solt Andor elvtárs.⁷⁵ Köztudott az is, nem árulok el titkot, hogy Mihályfi elvtársnak ez a funkciója, azt hiszem, a 11. funkciója jelenleg, amelyet betölt. (*Közbeszólás: a 21.!*) Én 11-ről tudok. Lehet, hogy több. Nyilvánvaló, hogy ő, aki egyébként kitűnő és gyakorlott szerkesztő és újságíró, ezt a funkcióját nagyon mellékesen, hatod-nyolcad, vagy tizenegyed rangúan végzi, vagyis gyakorlatilag az én tájékozódásom szerint az újságírók szakmai és emberi nevelése a már imént említett három tanszéki [elvtársra] van bízva. (*Közbeszólások: Boldizsárt a tanszékre!*) Azt hiszem, hogy ezek közül az elvtársak közül egyik sem rendelkezik azzal a három képességgel és tulajdonsággal, amit a felszólalásom elején bátorkodtam megjelölni, (*taps*) ami az újságíró hivatás kritériuma. Az egyik újságíró alkatú ember, köztük ketten, Sárkány és Láng elvtársak a Műszaki Egyetemen tanultak, mintegy bizonyosságául annak, hogy érdeklődésük a műszaki tanulmányok iránt vezeti őket. Ami Sárkány elvtársat illeti, elnézést kérek, nem akarok erről beszélni, de ha közbeszólt az elvtárs, szeretném zárójelben megjegyezni, hogy Sárkány elvtárs volt az, aki a *Szabad Nép* imént említett időszakában rengeteg kádert távolított el a *Szabad Néptől* és ma ő az, aki a legutóbb megjelent hivatalos propagandista *Pártélet* című lapban kioktat minden pártaktivistát és funkcionáriust, hogyan kell a káderekkel emberségesen bánni⁷⁶ és ő az, akire rá van bízva a magyar újságírás utánpótlásának nevelése. (*Taps.*)

Felvetődik az a kérdés, hogy nevelhetők-e az újságíró tanszéken, vagy az egyetemen új újságírók? Szerintem nem! (*Közbeszólás: Nem!*) Általában engedjék még meg, hogy felvessek ezzel kapcsolatosan egy kényes kérdést, nézzünk szembe ezzel a kényes kérdéssel. Újságíróvá, vagy szerkesztővé válik-e valaki azzal, hogy újságíróvá, vagy szerkesztővé nevezte ki, vagy a párt, vagy a minisztérium. (*Közbeszólás: Nem.*) Úgy gondolom, kifejtem az erről szóló véleményemet. Úgy gondolom, hogy az illető kaphat MUOSZ tagkönyvet, fizetését újságíró kollektív szerződés szerint folyósíthatják, szerkesztő elvtársnak szólíthatják és mégsem újságíró ettől még. (*Zaj.*) Nagyon kérem, ha itt van Matusek Tivadar elvtárs,⁷⁷ ne haragudjék rám, akit egyébként semmi okom bántani, mert amikor tavaly külföldön hetekig együtt voltunk, becsületes, derék elvtársat ismertem meg benne, de fel kell vetnem az úgynevezett Matusek-kérdést, ami kicsit szimbólum is az újságírók körében. (*Taps.*) Nemrég egy szerkesztői értekezleten bent a pártközpontban elhangzott, hogy egy fiatal újságíró elleni rosszakaratról, gonoszkodásról van szó, amikor Matusek elvtárs emlékezetes, a *Szabad Népb*en jónéhány héttel ezelőtt megjelent

cikkét...⁷⁸ Higyjék el elvtársak, én nem tudom, Matusek elvtárs... hogy senki, én legalábbis így vagyok értesülve, hogy senki személy szerint nem haragszik Matusek elvtársra, de ő képviseli és nemcsak ő azt a kinevezett szerkesztő típust, aki az imént említett három ismérvből legalább egygel, de esetleg kettővel sem rendelkezik és ő lesz gyakorlat nélküli külföldi tudósító delegátus újságíró nemzetközi találkozón, akinek iránymutatásul szánt cikkében fülbirizsgáló magyartalanságok vannak, akinek cikkében nyomtatva megjelenik az, hogy „nem-e”, azt újságírók nem hajlandók újságírónak tekinteni. (*Közbeszólás: Még korrektornak sem! — Taps.*)

Kedves Elvtársak! Én több, mint négy évig voltam mozgalmi funkcionárius és soha nem éreztem, hogy kevesebb vagyok, mint egy gyakorló újságíró, de ha azt mondták volna nekem, hogy menjek el szolfézst tanítani, nem vállaltam volna. (*Taps.*) Miért hiszik egyesek, hogy az újságírás könnyebb, mint a szolfézs, miért folytatjuk azt a gyakorlatot, hogy kinevezéssel teszünk meg valakit újságírónak, holott nem, vagy még nem felel meg a három követelménynek. Ezzel az illetőt is lejáratjuk és káderpolitikánkat is. Sajnos, nem minden funkcionárius Marx, vagy Lenin, akik otthonosan mozogtak az újságszerkesztésben. Párt-, tömegszervezeti, vagy mozgalmi funkcionáriusnak lenni a legnagyobb dolog, de nem minden funkcionárius alkalmas az agitáció sajátos újságírói művelésére. Én azt hiszem, hogy ezzel a kérdéssel végre egyszer szembe kell nézni.

Ezek után pedig befejezésül engedelmet kérek arra, hogy néhány javaslatot tegyek. (Halljuk! Halljuk!) Az első úgy szól, hogy kutassa fel a párt illetékes osztálya és a Népművelési Minisztérium azokat az újságírókat, akik a fordulat éve, vagy pontosabban 1948–49 után elkallódtak, az újságírás területéről elterelődtek, vagy onnan kimaradtak, vagy degradálták őket, azokat a becsületes szocialista ügyünket szolgálni kívánó újságírókat, akiknek tollára, tapasztalatára szüksége lehet a népi demokráciának. Ezenkívül szükségesnek tűnik, hogy tegyük meg a rehabilitálást azoknak az újságíróknak ügyében, akik ugyan nem szenvedtek börtönt, akiknél nincs szó olyan súlyos vonatkozású dolgokról, mint akik börtönt szenvedtek, mégis sérelmet szenvedtek és rehabilitálni kell. Név szerint, anélkül, hogy minden nevet felsorolnék, gondolok itt elsősorban Fazekas György, Gimes Miklós, Haraszi Sándor,⁷⁹ és Vásárhelyi Miklósrá. (*Élénk taps.*)

Második javaslatom az volna, hogy az újságírást kényszerből, kinevezésre, vagy párthűségből vállaló, de ott képességeit, meglévő képességeit

kifejteni nem tudó elvtársakat más politikai, vagy szakmai területre irányítsuk. (*Taps.*)

A harmadik javaslatom az volna, hogy a tehetséges fiatal, kezdő, elsősorban munkás- és parasztszármazású újságírókat, de más, értelmi-ségi és kispolgári újságírókat is a szerkesztőségekben gyakorlott újságírók patronálása alatt fejlesszük ki igazi újságírókká. (*Taps.*)

A negyedik javaslat az volna, amely kapcsolódik ehhez: szüntessük meg az újságíró tanszéket és oldjuk meg az utánpótlás kérdését úgy, hogy kössük ugyan [egyetemi végzettséghez] mert ma már nem lehet egyetemi végzettség, vagy annak megfelelő kulturális színvonal nélkül valaki kommunista újságíró, de oldjuk meg a kérdést úgy, hogy a különböző egyetemeken, irodalmi szakon, a történelmi szakon, az agráregyetemen, a jogász-karon, a közgazdasági egyetemen, vagy műszaki egyetemen tanuló utolsó éves hallgatókból azokat, akiknek kedvük, készségük és hajlamuk van az újságírásra, válasszuk ki a szükségletnek megfelelően és 20–30–40 fiatalembert, diplomáik megszerzése után, mint gyakornokokat irányítsuk szerkesztőségekbe, ahol a gyakorlatban sajátítják el az újságírást. Közben semmi akadályja nem lehet, hogy valahol — legalkalmasabban gondolom a MUOSZ-ban rendezett újságíró egyéves tanfolyamon — a legszükségesebb újságírói elméleti ismereteket sajátítsák el és közben különös hangsúlyt fordítsunk, vagy vessünk arra, hogy mindenekelőtt egy világnyelvet megtanuljanak és még — ez az én rögeszmém — gyorsírást is tanuljanak meg.

Befejezésül három mondatot szeretnék mondani. Magas színvonalú, a szocialista újságírásra rátermett, művelt, ideológiailag fejlett újságírók kellenek. Sok minden reform szükséges még a sajtóban, de úgy érzem a legfontosabb, hogyan bánunk a meglévő káderekkel és hogyan neveljük ki azokat, akik utánunk jönnek, elvégre a legfontosabb itt is az ember, és azt hiszem, hogy az újságíró szintén ember. (*Taps.*)

VAS ZOLTÁN: Elvtársak! (*Élénk taps.*) Először veszek részt a Petőfi Körnek ezeken a vitáin. Ide azért jöttem el, mert tényleg mint újságírót is nagyon érdekel az a probléma, ami a sajtón keresztül, az újságírókon keresztül érdekli a pártot, érdekli az országot, az egész közvéleményt. S meg kell, hogy mondjam, különösen a parlamenti szokásokhoz kapcsolódva, s remélem az is el fog következni, hogy tényleg a parlamenti jó szokásokhoz fogunk kapcsolódni a demokrácia jogán, a szabadság jogán. (*Élénk taps.*) Nemes György szavait hallgatva és általában az itt folyó vitát hallgatva, van ebben felemelő, de van ebben tragikus is. A felemelő

az, elvtársak, hogy itt vagyunk párttagok, pártonkívüliek pártunk és országunk sorsáért aggódva, építve, felemelő, hogy szabadon vitatkozunk, elmondjuk véleményünket, élesen csattannak a kardok, a szellem kardjai, a fegyverek, de ugyanakkor — meg kell mondjam — tragikus is. Az a felsorolás, amit itt Nemes elvtárs felsorolt tényleg tragikus, úgy hogy fel kell vessük a kérdést magunkban, hogyan is jutottunk ide, hogy Nemes elvtárs ezt a listát felolvashatta. Sok tekintetben elvtársak, ez a mai vitánk is a magja, hogy pártunkról, országunkról, de inkább pártunkról beszéljek, miért és hogyan jutott abba a helyzetbe, amelyben ma van. A nehézségek közepette nyíltan kell erről beszélni és éppen ahogy elmondjuk ezeket a kérdéseket, ebben már meglátjuk a kiutat is, a perspektívát is, hogy merre kell haladni.

Azt, hogy miért és hogyan jutottunk ide, túl hosszú volna elmondani, de meg kell, hogy mondjam nyíltan elvtársak, hogy a győzelem évéig nekünk olyan pártunk volt és olyan sajtónk volt, amely harcos volt, eszmei volt és amely csatában edződött meg és éppen ezért mindannyian szívesen olvastuk, vártuk a *Szabad Népet*, erőt, útmutatást kaptunk minden számából, és harcra sorakoztunk a *Szabad Nép* szava nyomán, a párt szava nyomán, a szocializmus építése nyomán, hogy a szocializmus győzelme útján előrejussunk. Nem beszélhetünk itt fejlődésről, túl hosszú lenne, de elég azt mondani, amit Nógrádi elvtárs is elmondott, Horváth elvtárs is elmondott, hogy dogmatikussá vált sok tekintetben, nagyon sok tekintetben a párt és ez, elvtársak, dogmatikussá tette a sajtónkat is, olyanná, elvtársak, hogy fokozatosan a mi sajtónk eltávolodott attól a harcos gondolattól, erőtől, amely a fordulat évéig fűtötte, eltöltötte.

Itt felvetették az elvtársak, Tardos elvtárs, Déry elvtárs, hogy új márciusra van szükség és ha új márciust mondanak, Adyt is idézték, nyilván az új március gondolata mellett és mögött az új forradalom gondolata van. Én azt kell, hogy mondjam, elvtársak, hogy a legnagyobb fordulat, ami felért egy új márciussal, azzal az új márciussal, amiről Tardos elvtárs és Déry elvtárs beszélnek, itt van és teljesen helytelen volna, önmagunknak ártanánk elvtársak, ha elfogadnók Déry elvtársnak azt az elméletét, hogy itt csak egy szelep kinyitásáról van szó. Nem, elvtársak, történelmi fordulat ez, amely 1954-ben kezdődött, (*közbeszólás: 1953-ban!*) 1953. júliusában kezdődött és hála Istennek elvtársak, hogy elkezdődött. (*Derültség és taps.*) (*Közbeszólás: Nagy Imre kezdte!*) A párt kezdte, elvtársak! (*Taps.*) A XX. kongresszus, elvtársak, lehetőséget adott nekünk, hogy sok tekintetben folytatva 1953. júniusát, és ez a

legnagyobb pozitívum és ezt ismeri félre Déry elvtárs, hogy megengedte nekünk, lehetővé tette nekünk, hogy sok tekintetben újból kommunisták legyünk és a mi pártunk igazi kommunista párt, harcos kommunista párt legyen. (*Élénk taps.*)

Elvtársak! Hozott-e eredményeket a XX. kongresszus? Hozott-e eredményeket 1953. júniusa? Elvtársak! Az, hogy itt vagyunk, hogy népünk és pártunk ügyeiről beszélünk, vitatkozunk, az eredménye az, hogy Nemes elvtárs felsorolhatta a törvénytelenések sorozatát, amit jóvá kell tenni, ez is a XX. kongresszus szelleme, 2 évvel ezelőtt nem fordulhattott volna elő! (Úgy van! Úgy van! *Taps.*) Azt, hogy a rehabilitáció terén igen komoly eredményeket értünk el, elvtársak, nem lehet vitatni. (*Közbeszólás.*) Engem nem zavarnak akármilyen közbeszólással, mi régi kommunisták megszoktuk, szeretünk is így csatázni, vitázni. (*Taps.*) De azt hiszem, az elvtársak nem tagadhatják, hogy még mindig új szellem van, új szellem indul. (*Közbeszólások: Hol?*) Pusztán az a tény, hogy pesti tréfát mondjak el, elvtársak, hogy ezelőtt 3 évvel, 4 évvel valamennyien azt mondták, nem merem mondani, hogy mondtuk, (*derültség*) hogy ha reggel hat órakor kopognak az ajtómon, azt akarom, hogy a tejes jöjjön és ne más valami intézmény. (*Taps és derültség.*) Úgyhogy, elvtársak, igenis sok történt. (*Derültség.*) De elvtársak, csak rajtunk kommunistákon és a párton, meg a népen múlik, hogy a már eddig elért eredményeket hogyan fejlesszük tovább, hogy olyan szocialista országot teremtsünk és olyan szocialista demokráciát, amely Lenin demokráciája és magasabbrendű minden rendű burzsoá demokráciánál. (*Élénk taps.*) Ezt akarja-e a párt? Ezt akarja-e a dolgozó nép? Azt hiszem, hogy nem lehet másképp válaszolni, mint igen. (*Közbeszólás: Ezt akarja-e a vezetés?*) Meg kell mondanom, hogy a párt ereje, a párt szelleme mindig kölcsönhatáson múlik. Ha esetleg a vezetők — és most általános elvi szempontot szegezlek le (*derültség*) — nem is akarnák, a párt ereje mindig fogja és tudja biztosítani a nép és a párt akaratát. (*Élénk taps és helyeslés.*)

Elvtársak! Mindenki, aki a pártért van, aki félti a pártot, aki azt akarja, hogy érvényesüljön a XX. kongresszus szelleme, egyre mindig nagyon vigyázzon, hogy ne essen egybe a követelése, az akarata, a párttal szembeni kritikája a reakció és az ellenség akaratával és támadásával. (*Taps.*)

Én, aki ha megengedik az elvtársak, kivéve az ilyen szélsőséges hangot, mint amit Déry elvtárs sok tekintetben és Tardos elvtárs... (*Nagy zaj.*) Türelem elvtársak! Engedelmet kérek, én nagyon örülök a tapsok-

nak, nagyon örülök a szidásnak. Türelem, elvtársak, én meg fogom azt is magyarázni, hogy miben... (*Zaj. — Halljuk! Halljuk!*) Az, hogy kicsendül belőlük, hogy új márciusra van szükség, új forradalomra... (*Úgy van! Úgy van!*) Türelem, elvtársak! Az én véleményem az, hogy a mi pártunk, a mi kommunista pártunk együtt a tagsággal, együtt a néppel, éppen azért, mert együtt magukkal felismertük azokat a tragikus tévedéseket, súlyos hibákat, amelyeket a párt elkövetett, ki fogja tudni javítani. (*Nagy zaj.*) Elvtársak, a felelősség kérdése rendben van, ha felvetették. (*Zaj. — Halljuk! Halljuk!*) Hruscsov elvtárs emlékezetes beszédében... (*Közbeszólás: Amely a magyar sajtóban még ma sem jelent meg⁸⁰! — Úgy van! Úgy van! — Taps.*) ... azt mondja, hogy Sztálinnak a tragédiája — ezt a kifejezést használja —, hogy hitt azokban a módszerekben, amelyeket alkalmazott, és meg kell, hogy mondjam, elvtársak, hogy a mi tragédiánk is, de ha megengedik, az önök nevében is nyilatkozom, (*közbeszólás: Nem!*) az, hogy sok tekintetben a mi tragédiánk is, hogy így gondolkoztunk, ahogy gondolkoztunk. (*Közbeszólás: De ma már nem!*) Az elvtársak azt mondják, hogy ma már nem! (*Állandó zaj.*) Elvtársak, a legnagyobb fordulat az és ezt még egyszer szeretném kihangsúlyozni — hogy ma felismertük azt a tragédiát és azt a tragikus helyzetet, amely pártunkat esztendőnkön keresztül, az elmúlt esztendőnkben a vezetés terén is... (*Zaj.*) Ez az, elvtársak, amit meg kell változtatni, meg kell változtatni a párt és a magyar nép érdekében. (*Taps. — Állandó zaj.*)

Elvtársak! Felsoroltak itt az elvtársak egy sor tennivalót! (*Közbeszólás: Kongresszust!*) Ezek a tennivalók múlhatatlanul nagyok, múlhatatlanul nagyok politikai téren, gazdasági téren, ideológiai téren, irodalmi és művészeti téren egyaránt. Nagy dolog az, elvtársak, a XX. kongresszus szellemében és ezt el kell érni elvtársak, hogy többé elő ne fordulhasson és nem szabad előfordulnia, s ha előfordul, akkor az újságírók bűne, hogy máig nem hívták össze az újságíró közgyűlést. (*Nagy zaj.*) Az újságírószövetség egy demokratikus szervezet. Ki hívja össze a közgyűlést? (*Közbeszólás: A szövetség titkára közölte, hogy a felsőbb szervek február elsejére fújták le!*) és elvtársak, ezt a demokráciát az újságírói életben éppen úgy következetesen meg kell valósítani, mint az ország minden szervezetében, beleértve a parlamentet is! S meggyőződésem elvtársak, hogy az ember — persze abban a helyzetben nincs mindig, hogy a közvetlen tervekről, közvetlenül nyilatkozzék, elég nagy baj, elvtársak, hogy a Központi Vezetőség ülése különböző okok miatt nem tartatott meg. (*Közbeszólás: Miért? — Közbeszólás: Miért hallgat a sajtó róla?*) De

meggyőződés, elvtársak, hogy az ami van, a következő hibában leledzik: nekünk igen is arra van szükségünk, hogy ennek a demokratizálódási folyamatnak, szabadság folyamatnak a Központi Vezetőség álljon az élére és legyen ennek a vezetője. (*Élénk hosszan tartó taps.*)

Elvtársak! Azt is meg akarnám mondani, hogy könnyebb a rosszat napok alatt elintézni, végrehajtani, mint a jót végrehajtani. (*Kuczka Péter: Harcoljon érte, Vas elvtárs!*) A párt és a nép feladata, hogy mindent elkövessünk ennek a demokratizálási folyamatnak meggyorsítására, megsürgetésére és érvényesítésére. (*Állandó zaj.*) Mert hiszen itt a következőkről is szó van, megint csak replikázva a közbeszólásra. Itt nemcsak arról van szó elvtársak, hogy Sztálin halálával új fordulat következett be, nemcsak erről van szó, nem lennénk marxisták, ha ezt elfogadnánk. A Szovjetunióban és itt is a gazdasági alépítmény követeli meg a politikai felépítmény szocialista voltát, igaz szocialista, demokratikus voltát. Arról is van szó, elvtársak, hogyha a demokratikus szervezetek és az alsóbb szervezetek jogokat követelnek, teljes joggal követelik, mert mi, kommunisták neveltük őket kommunistáknak és érzik magukban a felelősséget, hogy ők ezeket a feladatokat, teljes joggal végre is tudják hajtani és ez a nagyszerű a XX. kongresszus szellemében, ez a nagyszerű abban a fordulatban, amely elkövetkezett és amelynek elmélyítése, végrehajtása a soronlévő feladat, amit végre kell hajtani. (*Taps.*) Mert, elvtársak, feltétlenül igaz és együtt kell harcolni a központi vezetésnek, a pártnak, a népnek azért, hogy itt érvényesüljön a kollektív szellem, a kollektív vezetés, de elvtársak, a kollektív vezetés (*közbeszólás: Kollektív felelőség!*) kollektív felelőség. Érvényesíteni kell, elvtársak, hogy egymagában az, hogy a Központi Vezetőség helyes határozatokat hoz, nem elég, (*zaj*) ezeknek a határozatoknak olyanoknak kell lenni és ezt kell elérni, amely azonos a magyar nép érdekeivel, a magyar nép sorsával, a magyar nép jövőjével. (*Úgy van! Úgy van!*) (*Taps.*) És elvtársak, nekünk az ilyen szellemű kollektív vezetés, az ilyen szellemű, a néppel együtt való kollektív vezetés érvényesüljön. Nekünk arra van szükségünk elvtársak, hogy nekünk olyan rendőrségünk legyen, olyan ügyészségünk legyen, olyan kormányzati hatalmunk legyen, (*zaj*) amely soha, de soha nem engedi meg, hogy olyan események történjenek, amelyek megtörténtek és amelyeket jóvá kell tenni. (*Zaj.*)

Elvtársak! Én be is fejezem, ha megengedik. Meggyőződés az, elvtársak, hogy 1953. június és annak nagy történelmi igazolása, befejezése, a XX. kongresszus új szakaszt nyitott meg népünk történetében és csak

rajtunk múlik, az elvtársakon múlik, (*közbeszólás: Éljen Nagy Imre!*) hogy a XX. kongresszusnak ezt a szellemét, hogyan fogjuk a magyar nép javára, a párt javára, a mi szabadságunk javára érvényesíteni és együtt az elvtársakkal mondom, hogy nekünk politikai és gazdasági téren olyan szakaszra, ha úgy tetszik új szakaszra van szükség, (*taps*) amely a népért van, amely olyan országot teremt, melyben szabadon lehet élni és büszkén, boldogan, dicsőséggel fogja magát minden magyar magyarnak vallani. (*Taps.*)

HUSZÁR TIBOR: Kérem a hozzászólókat, Méray Tibor Kossuth-díjas újságíró után Kuczka Péter. (*Zaj.*) Én szívesebben beszélek hangosabban, az elvtársakat pedig kérem, hogy egy kicsit halkabban beszéljenek. Méray Tibor Kossuth-díjas újságíró, utána Kuczka Péter, utána Losonczy Géza. (*Taps.*) Elnézést kérek elvtársak, Méray elvtárs következik. (*Közbeszólás: Mondja el azt, amit eddig nem mondhatott el!*)

MÉRAY TIBOR: Egy kérdéssel szeretnék foglalkozni, de azzal kissé részletesebben: az újságíró és az igazság kérdésével. (*Halljuk! Halljuk! — Taps.*) A magam nevében beszélek, de azt hiszem, nyugodtan szólhatok annak a nemzedéknek a nevében is, amelyhez tartozom. 22 éves voltam akkor, amikor a *Szabad Nép* szerkesztőségébe kerültem. A szerkesztőség gerincét, ugyanilyen fiatal, kezdő, 20–22–24 éves emberek alkották. Fiatalok voltunk tele hittel, lelkesedéssel, sok hibával és gyengeséggel is, de lobogó szenvedéllyel, hogy a pártot szolgáljuk, az igazságot szolgáljuk. Az igazságra esküdtünk fel, és ez számunkra egy volt az eskütétellel a pártra, a szocializmus ügyére. Elkezdtünk dolgozni. Az élet legközepébe vetettük magunkat és olyan könnyűnek látszott minden 1946–48-ban. Minden, amit az életben találtunk, minket igazolt, a mi igazunkat igazolta. Olyan könnyen megvalósítható volt az a mondás, az a tétel, amelyet akkor mi Sztálin nevéhez kapcsolunk: az igazat írjátok. És mégis miközben írtuk a meggyőződésünk szerinti igazságot és igen sok igazságot, ezekben a harcokban a fejlődés során, ahogy mentünk előre, voltak olyan buktatók, amelyek megvoltak és amelyeket észre sem vettünk és később ezek a buktatók egyre erősebbekké váltak. Láttunk valamit az életben és arra gondoltunk, hogy megírjuk és akkor azt mondták nekünk: jó, ez így rendben van, de talán ezt a részletet ne írjuk meg, erről jobb, ha hallgatunk. Azután egy másik ilyen esetben azt mondták, hogy magasabb szempontból jobb, ha ezt aláhúzzuk, vagy azt elhanyagoljuk, az ügy érdeke azt kívánja, hogy ennek, vagy annak az embernek csak a rossz tulajdonságairól írjunk, a jó tulajdonságairól hallgassunk. Azt mondták: emeld ki ezt,

hangsúlyozzad azt. Persze kiemelni és hangsúlyozni egy cikkben, vagy riportban kell és helyes. De itt bizonyos olyan szempontokról volt szó és egyre inkább olyan szempontokról, amelyeknek egy része és nem kis része azóta helytelennek, károsnak és hazugnak bizonyult és kiemelések, hangsúlyozások, szempontok és elhallgatások tömegében egyre jobban összezsugorodott az igazság és az igazság helyére sémák jöttek, olyan sémák, hogy az egész magyar nép egységesen áll épülő-szépülő új életünk mellett, egy emberként követjük, szóval mindaz, ami a nagy felállások és az ütemes tapsok újságírói nyelvre történő lefordítása volt.

Mi, elvtársak, — becsületes, kommunista újságírókról beszélek — sohasem akartunk hazudni, mi mindig meg voltunk győződve arról, hogy az az igazság, amiről írunk, ha nem is naturalista igazság, de valami magasabb értelemben vett igazság. Sohasem történt meg — legalábbis mondom, a becsületes emberekről beszélek — hogy valamit láttunk és az ellenkezőjét írtuk volna meg, de a baj ott van, hogy már eleve úgy láttuk a dolgokat, ahogyan látni kellett és ahogy látni — idézőjelbe teszem — helyes volt. Emlékszem fiatal kezdő koromból is, hogy úgy küldtek ki engem és másokat és nem is küldtek, már úgy mentünk ki egy üzembe, hogy innen egy pozitív riportot fogunk hozni és történhetett ott bármi, lehetett ott bármi, különösen ha mondjuk a kerület azt mondta, hogy az egy jó üzem, akkor az újságírónak úgy kellett hazajönni, hogy hozta a pozitív riportot. Az egész látásmódunk eltorzult, elferdült és ezzel a látásmóddal együtt eltorzult maga az igazság is.

Egy példa. Talán ma kivételesnek hat, de higgyék el, tipikus volt. A régi „szabadnépesek” — elég nagy számmal vannak itt — emlékezni fognak rá. Ha az április 4-i, május 1-i időjárásjelentésben az szerepelt, hogy változó felhőzet, néhány helyen eső, akkor ezt kegyetlenül kihúzták az időjárásjelentésből. (*Derültség.*) Április 4-re és május 1-re a meteorológiai tudomány még felhőket sem jelenthetett. (*Derültség.*) Ez ma, elvtársak, nevetségesnek látszik, de én nem tréfaként mondom el. Ami a szörnyű és ami a legszörnyűbb, hogy ez annak idején a mi számunkra nem nevetséges, hanem természetes volt. Ez volt a természetes, a helyes, az igaz és mondom az, hogy ez bennünk kialakult, hogy mi így alakultunk, ez az, amit a legszörnyűbbnek tartok.

S azután jöttek 1949 iszonyatos eseményei, a Rajk-ügy, ártatlan kommunisták bebörtönzése, kivégzése. Addigra a mi agyunk tökéletesen berendezkedett erre a gondolkodásmódra és szeretnék megint egy példát mondani, valamit, amit még soha sehol senkinek nem mondtam el. 1948

márciusában történt. Az egyesülési kongresszus alkalmával, talán emlékeznek rá az elvtársak, a Hősök terén egy népgyűlés volt,⁸¹ ahol Rákosi és Szakasits elvtársak beszéltek, összeölelkeztek, bizonyosan emlékeznek rá. (*Közbeszólás: Igen!*) Itt erre a gyűlésre ki voltam küldve újságíróként, olyan emberként, akinek a bevezetőt kellett írnia, a kopfot, azt, hogy milyen a hangulat, milyen a lelkesedés. A tömeggyűlésre eljött egy jugoszláv szakszervezeti küldöttség, amelyik éppen Magyarországon tartózkodott. Azt hiszem, itt a teremben lévő Pongrácz Zsuzsa⁸² volt a mikrofonnál az emelvényen és azt mondta, hogy üdvözljük a körünkbe érkező jugoszláv elvtársakat. Erre a tömeg ütemesen rákézdte: Sztálin, Titó, Rákosi. Én megírtam a bevezető hangulatképet és bevettem ezt a jelenetet is. Losonczy [Géza] elvtárs volt aznap az ügyeletes szerkesztő. Olvasta ezt a bevezetőt, rendben találta, leadta a nyomdába. Már nyomták a lapot, amikor megérkezett Horváth [Márton] elvtárs. Nem nevetség, elvtársak, és Horváth elvtárson se gúnyolódni akarok, elolvasta ezt a bevezetőt, nagyon megharagudott és nagyon leszidta Losonczy elvtársat. Én nem értettem, hogy miért. Azért, mert Horváth elvtárs is tudta már és Losonczy elvtárs is tudta már, hogy a jugoszláv párttal, hogy úgy mondjam, bajok vannak és teljesen jószándékúan, Horváth elvtárs, aki — biztos vagyok — meg volt győződve arról, hogy így van, ki akarta venni a lapból ezt a hibát, kivetette ezt az egy sort és az addig kinyomott példányokat eldobatta. Nem sokkal később talán, — de elég sokkal később, talán két évre rá, Losonczy elvtársat letartóztatták. Én, aki elég közről ismertem, kutattam magamban, hogy vajon miért. Megmondom itt előre, a modorában voltak olyan vonások, bizonyos fölényesség, ami nekem nem tetszett, de gondoltam, ez nem lehet ok arra, hogy valakit lecsukjanak. (*Derűlttség.*) Mégis semmi olyat, ami ellenséges, vagy ellenségre valló, nem találtam Losonczy elvtárs magatartásában és akkor eszembe ötlött ez a régi, kétéves jelenet és hirtelen, mintha megvilágosodott volna az agyam, íme ez volt az az ember, aki még 1948-ban be akart [valamit] csempészni a *Szabad Népbe*.

Elvtársak! Tragikus dolog ez a magam szempontjából, tragikus. Soha senkinek erről nem beszéltem, nem tettem róla jelentést, magamban hittem el, hogy bűnös egy ember, aki ártatlan és akit itt akarok megkövetni, azért a gondolatért, hogy egyáltalán feltételeztem róla a bűnösséget. (*Taps. — Közbeszólás: Más is megtehetné! — Élénk taps. — Közbeszólás: Aki nemcsak gondolatban!...*)

Még egy esetet el szeretnék mondani, ami Koreában történt velem. Panmidzsonban voltak a fegyverszüneti tárgyalások⁸³ és egyik nap oda-érkezett egy jugoszláv újságíró. Dél felől jött, természetesen másképp nem juthatott volna el Panmidzsonba. Ez a jugoszláv újságíró azonnal odajött hozzánk, elkezdett velünk, lengyel, koreai, kínai, magyar újságírókkal a legudvariasabban beszélgetni. Én azonnal tudtam, hogy ez ennek a provokátornak a csele, a trükkje, aki be akar minket hálózni. Egy ideig hallgattam én is és a többiek is, normálisan folyt a beszélgetés köztünk és utána szinte koncentráltan, ott, az egész világsajtó szeme láttára, nekimentünk, lehordtuk a sárga földig, imperialista ügynöknek, ennek, annak, amannak. Ő továbbra is viszonylag udvarias volt. Ezekután írtunk erről a dologról és úgy írtunk, hogy milyen sötét gazember ez, hogyan provokált ez és bizony a magunk szerepét nagyon kiszépitve, nagyon finoman, és olyan pártszerű formában írtuk le, hogy mi ott képviseltük ugye az igazságot. Eltorzult ez az eleve bennünk lévő igazságnak hitt valami hazugsággá, bennünk is és az újságírói munkában is. Ezt, elvtársak, azért mondom el, mert a *Szabad Nép* vasárnapi cikke, amelyik a Petőfi-kör vitáiról szólt⁸⁴ felszólította az itt szereplőket, az itt felszólalókat az önbírálatra. Azért mondom el ezt itt és azért mondtam el sok más hasonlót nemcsak én, hanem az írók valamennyien, az Írószövetség taggyűlésein, mert számunkra az önbírálat, nem kívülről adott parancs, hanem belső szükségszerűség. (*Taps.*) Mert úgy érezzük, amíg ezt az önbírálatot nem mondjuk el, addig nem állhatunk nyugodtan a nép elé, a magyar nép elé. (*Taps.*) S ahhoz, hogy dolgozhassunk és becsületes módon dolgozhassunk, elengedhetetlen ez az önbírálat. 1953 júliusa változást idézett elő és talán felesleges ezt ma itt hangsúlyozni, amikor a júniusi határozatnak éppen a harmadik évfordulója van. (*Taps. — Közbeszólás: Mikor jelenik meg?*⁸⁵) Ki előbb, ki később rájött arra, az írók közül, az újságírók közül igen sokan, hogy június szellemében változtatni kell a munkánkon és azóta írásainkkal, tetteinkkel, felszólalásainkkal ezen igyekeztünk. Voltak, akik előbb megértették, voltak akik későn, megmondom, úgy, ahogy van, én elég későn, 1954 nyarán. Horváth elvtárs például — itt van egy dolog, amit ő nem akar megérteni, vagy nem tud megérteni — nálam sokkal hamarabb megértette június jelentőségét. És éppen az a fájdalmas, hogy azután ő, aki előbb tudta, hogy miről van szó, kanyarodott vissza [1955] márciusban és azután megint [most] júniusban. Ez az a kacskaringó, amit el kellene egyszer itt, vagy máshol mondani. 1954 októbere, az a bizonyos októberi határozat⁸⁶ volt az, amely igen sokunknak nagyon komoly lökést jelentett ahhoz, hogy előrelépjünk, ah-

hoz, hogy kinyíljon a szemünk. Megmondom, én ezt a határozatot ma is, ha nem is hibátlannak, de jelenlegi Központi Vezetőségünk legmaradandóbb értékű határozatának tartom. (*Élénk taps.*) És amit itt nem értenek az elvtársak talán az elnökségben, az az, hogy ennek a határozatnak a létrehozásánál olyan elvtársak, mint Horváth Márton elvtárs, aki az első felszólaló volt ezirányban, mint Kovács István elvtárs,⁸⁷ mint Vas Zoltán elvtárs, mint Berei Andor⁸⁸ elvtárs szívvel-lélekkel támogatták Nagy Imre elvtársat. (*Élénk, majd ütemessé váló taps.*) Ha nem így van, mondják meg.

Elvtársak! Semmiféle új személyi kultusz híve nem vagyok, ez a határozat a Központi Vezetőség határozata volt, de a meghozatalában voltak élenjáró elvtársak, és azt hiszem, megérdemlik, hogy a nevüket megemlítsük. (Halljuk! Halljuk! — *Taps.* — *Közbeszólás:* Ha a rágalmakat visszavonják!)

Elvtársak! Akkor az októberi határozat után a *Szabad Népnél* taggyűlés volt, amit én a kommunista sajtó életében jelentős eseménynek tartok.⁸⁹ (*Közbeszólás:* Az ország életében!) Ha megengedik, egy kicsit részletesebben szólok erről, (Halljuk! Halljuk!) mert ez a kezdete és magyarázata sok mindennek, ami a sajtó területén történt. Az egyik első felszólaló ezen a taggyűlésen én voltam és ne vegyék szerénytelenségnek, ha az akkori felszólalásomból idézek egy részletet, a legélesebb részletet, azért, mert ez volt az egyik oka annak, hogy én és még sokan mások adminisztratív módon elkerültünk a *Szabad Nép* szerkesztőségéből. Akkor frissen, ugyanaznap, amikor az októberi határozat megjelent, a taggyűlésen a következőket mondtam:

„Érthetetlen volt számunkra — 1954. nyarára utaltam — a Központi Vezetőség legutóbbi ülését megelőző helyzetben sok minden. Amikor erről beszéltünk egymással nem egyszer szobáinkban, beszéltünk erről elég nyíltan, aggodalommal, talán a folyosón is beszéltünk erről és akkor azt mondták, hogy ez folyosói fecsegés. Amikor mondtuk, hogy egyik-másik intézkedést nem értjük meg, azt válaszolták, hogy ez kispolgári ingadozás. Amikor azt mondtuk, nem értjük meg, hogyan fér össze a júniusi programmal ez a terv, amely az életszínvonalat akarja csökkenteni, olyan választ kaptunk, hogy nem lehetünk szentimentálisak, hogy ez igenis az új politika érdekében van. Amikor azt vetettük fel, hogy nem látjuk világosan, mi a helyzet a rehabilitáció ügyében, hogy az utcán találkozunk és mások is találkoznak olyan elvtársakkal, akik le voltak tartóztatva és akik megkapták most párttagsági könyvüket, mert kiderült, hogy becsü-

letes elvtársak, amikor erre magyarázatot kértünk, azt a választ kaptuk, hogy az ellenség uszályába kerültünk, ha ezt a kérdést feszegetjük. Ami bennünket a *Szabad Népnél* erősen aggasztott és fájt nekünk, hogy mindenről hallgatunk, hogy ezek a pozitív intézkedések, mint a rehabilitáció és az olyan negatív intézkedések, mint az életszínvonal csökkentéséről szóló terv, mindez suba alatt történt. Nálunk ez érthetően különösen fájt, mert az első szemrehányás mindenki részéről elsősorban a *Szabad Nép* felé irányul, miért hallgat, miért nem beszél erről a *Szabad Nép*?

Azt hiszem, hogy ebben mi komolyan felelősek vagyunk, elsősorban a szerkesztőbizottság, természetesen magamat is beleértve, komolyan felelősek vagyunk, mert nem küzdöttünk, nem harcoltunk jobban a párt politikájának megmagyarázásáért, megértéséért, a párt helyes politikájáért a *Szabad Népnél* és általában a sajtóban. Ezt a határozati javaslat is megállapítja, de egyoldalúan, mert nemcsak magunk vagyunk ezért felelősek, különösen felelősek ezért azok a felső szervek, amelyek nem segítettek, nem támogattak bennünket ebben, hanem nem egy esetben fékeztek ilyen irányú törekvéseinket. A nyár folyamán [1953] júliust kellett féltetni a párt egyes intézkedéseivel szemben, a mostani Központi Vezetőségi ülés azonban megmutatta, hogy a párt és július egy és nem lehet elválasztani, nem kell az egyiket a másiktól féltetni. Megmutatta ezt a gyűlés, amely külön erőt ad mindnyájunk számára, hogy a pártban nagy vitákban és harcokban is, de győz az egység, a pártnak megvan az ereje, hogy helyes úton vezessen minket tovább. Az elmúlt tíz év megedzett bennünket, helytelenül jár el az, aki tőlünk, a párt egyszerű tagjaitól félti a pártot, vagy aki nélkülünk, a hátunk mögött akarja irányítani a pártot. (*Taps.*) A párt mi vagyunk, mi párttagok és pártvezetők és mi együtt fogunk előremenni. Minket, akiket a tíz év megedzett és akiknek június kinyitotta szemét, nem lehet megijeszteni többé sem fegyelmi fenyegetéssel, sem lekispolgározással, sem asztalcsapkodásokkal megfélemlíteni (Úgy van! Úgy van! — *Közbeszólás*: Hollós elvtárs!). Azt az időt éljük, amikor mi csapunk az asztalra (*Közbeszólás*: Ez az! *Élénk taps.*) és azt mondjuk, hogy a Központi Vezetőség határozataival felfegyverkezve következetesen kell haladnunk a Központi Vezetőség által megjelölt úton. Lehet, hogy nagy szó, amit használok, de nagy idő is ez a történelmi helyzet, ebben az országban a megtisztulás viharára van szükség, amely alulról felfelé (*taps*) felülről lefelé következetesen megtisztít a piszoktól, a szennytól, az ellenállástól és minden rossztól. (*Taps.*)

Ezt a vihart nem lehet fuvallatokban adagolni. (*Élénk taps.*) A vihar rombol is és termékenyít is, ennek a viharnak le kell rombolnia mindazt, ami rossz és rothadt, és életre kell keltenie mindazt, ami jó, új étellel kell megtöltenie ami új, előremutató. A mi országunkban, a mi rendszerünkben ez az utóbbi a több. Ha arról van szó, hogy tisztító viharra van szükség, akkor ennek végig kell mennie felülről lefelé az egész országon, az egész párton, az egész népen. A felső vezetésben még mindig tapasztalhatunk olyat, ami fenyegetőzés a párttagság irányába, ami nem más, mint kétkulacsosság, hogy más a szó és más a tett. (Úgy van! Úgy van! — *Taps.*) Milyen hitelük lehet egyes vezetőknek, ha megtudjuk, hogy hibáikért nem vonják le a következményeket? (Úgy van! Úgy van! — *Taps.*) Tudjuk, hogy sok súlyos hibát követtek el és most ők azok, akik mások elsepréséről beszélnek. Ilyen módon nem jutunk előre, de szükség van a megtisztulásra a mi funkcionáriusaink közt is, az államapparátusban is. Nem arra gondolok, ne legyen félreértés, hogy most le kell váltani funkcionáriusainkat többségükben. Nem leváltásokat értek én tisztuláson, hanem tisztulásra van szüksége fejekben, a lelkekben, a funkcionáriusok között és az államapparátusban, ott is véget kell vetni a kiskirályoskodásnak, az embertelenségnek, a fanyelvnek, amelyen egyes funkcionáriusok beszélnek, véget kell vetni az elszakadásnak a tömegtől, a bürokráciának, a hajlongásnak, a biciklista módszereknek. Véget kell vetni annak, hogy funkcionáriusaink kizárólag a termelés kérdésével foglalkozzanak, legyenek a funkcionáriusok — funkcionáriusok.

Ennek a tisztító viharnak végig kell mennie a tömegek között is. Mindnyájan beszélünk és tudunk róla, hogy Magyarországon mennyi a lopás, csalás, átejtés, fúrás, lógás az üzemekben, a falvakban, az állam becsapása talán még soha nem volt akkora mint most, a kapitalista fegyelem, ami az éhség, a korbács, a szurony fegyelme volt, véget ért, de még mindig nincs meg a szocialista fegyelem. Nekünk küzdenünk kell a tömegek között is ezek ellen a visszaélések, lopások, bér csalások, táppénzcsalások ellen. Biztos, hogy becsületes emberek között, és ez az ország többségét jelenti, ez nem lesz népszerűtlen feladat, de az is biztos, hogy ebben csak úgy léphetünk fel, ha következetesen tesszük személyre való tekintet nélkül, ha végigcsináljuk. (*Taps.*) A nép becsületes emberekből áll, akik dolgozni akarnak, többet, jobban, olcsóbban termelni, építeni akarnak, szocializmust akarnak építeni, de nekünk meg kell mutatni, tetteikkel meggyőzni őket, hogy ez a szocializmus nem azonos azokkal a hibákkal, azzal a bajjal, azzal a rothadással, amit nem egy esetben azo-

nosítanak vele, mert mi nem elég élesen különítjük el magunkat tőle.”
(*Taps.*)

Ez egy részlet volt az akkori felszólalásomból, lényegében ez volt, és még néhány hasonló jellegű felszólalás. Az, hogy a szerkesztőbizottság tagjai például írásban tiltakoztak Darvas elvtárs túllicitálós cikkének⁹⁰ közléséért, amiért (*Közbeszólás: Amiért önkritikát gyakorolt!*) amiért — úgy hallom — Darvas elvtárs most önkritikát gyakorolt, ezek voltak azok a tényezők, amelyek miatt bennünket a *Szabad Néptől* eltávolítottak. (*Közbeszólás: Ki?*) Hozzá szeretném tenni, hogy például Farkas Mihály a Politikai Bizottság előtt nekem szegezte, hogy legyen meg bennem a bátorság, hogy visszavonjam a „tisztító vihar” kifejezést. Felszólított, hogy legyen meg a bátorság bennem a gyávaságra. Én nem voltam erre hajlandó és a többi szerkesztőbizottsági tag, aki ott volt, Novobáczy [Sándor] elvtárs, Fehér Lajos elvtárs, Fekete Sándor elvtárs ugyancsak fenntartotta a maga felszólalását és álláspontját. (*Taps.*)

Elvtársak, nem azért mondom el, hogy a mi bátorságunkkal itt kérkedjek, mert ez olyan kötelesség volt a részünkről, ami meggyőződésünkből fakadt. (*Közbeszólás: Hallja, Horváth Márton?!*) Pedig azért mondom, mert Mocsár elvtárs felszólalt és valaki közbekiáltott, hogy beszéljen a múltjáról. Én Mocsár elvtárs távoli múltjáról nem tudnék semmit sem mondani, sem jót, sem rosszat, de azt tudom, hogy azon a taggyűlésen távaly májusban, amelyben a mi eltávolításunkat, hét újágíró eltávolítását a *Szabad Néptől* bejelentették, ő üdvözölte ezt az elhatározást és kijelentette, hogy szégyelli magát és örökké szégyellni fogja magát, amiért a *Szabad Népnél* ez az októberi taggyűlés lezajlott és ez így fog bekerülni a párttörténetbe, mint jobboldali elhajlás. (*Fujjózás és fütyülés — Zaj.*) Addig — addig szégyellte magát, amíg felszégyellte magát a szerkesztőbizottságba. (*Taps és derűltség.*) Amit egyébként meg szeretnék jegyezni, hogy nem irigylem tőle, mert annál nagyobb taposómalom, mint a *Szabad Nép* szerkesztőbizottsága kevés van az országban, de ha ő örökké szégyelli magát, akkor hadd mondjam meg, hogy én és még sokan örökké büszkék leszünk arra, hogy ott voltunk ezen a taggyűlésen. (*Élénk, majd ütemessé váló taps. — Közbeszólás: A párttagság is büszke lesz rájuk! — Taps.*)

Hadd mondjam el röviden az akkori idők jellemzéseképp, hiszen itt vannak Horváth és Komor elvtársak, akik ott voltak, ha nem így van, akkor mondják meg, egyébként én reméltem, hogy Horváth elvtárs erről a dologról itt beszélni fog, (*felkiáltások: Áh! — elfelejti ő azt!*) hogy miért

dobálták ki az embereket a *Szabad Nép* szerkesztőségéből. (*Közbeszólás: És máshonnan is!*) Én erről beszélek, mert ezt saját magam láttam és átéltem. Szilvási Lajos elvtársat,⁹¹ egy fiatal és igen tehetséges újságíróért dobtak ki, mert egy másik elvtársnőnek négy szemközt olyan kijelentést tett (*Közbeszólás: Denunciálás!*) nem tudom annak a nevét, (*Közbeszólás: Pándiné!*⁹²) olyan kijelentést tett négy szemközt, hogy Gerő elvtárs súlyos hibákat követett el a gazdaságpolitikában! (*Nagy zaj.*) Szilvási elvtársnak Kövesi elvtárssal együtt — Kövesit ismerik biztosan, ő írta a Szlota-riportot⁹³ az volt a bűnük, hogy elkezdtek nyomozni újságírói munkaképpen egy ügyben, egy Antolik nevű ember ügyében, aki a Metallimpex igazgatója volt. Elvtársak, én megmondom, hogyan és mint. (*Állandó zaj.*) Ez az Antolik, a Metallimpex igazgatója volt, Kövesi és Szilvási kiderítették róla, hogy többmillió károkat okozott az országnak. De tekintve, hogy ez az ember Farkas Mihály sógora volt, (*fujjogás és fütyülés*) ezért Kövesi és Szilvási elvtársakat, mint ideológiailag még nem elég fejlett embereket (*Élénk derűtség. — Felkiáltás: Ki volt az? — Horváth Márton felé.*) kihajították a *Szabad Néptől*. Kihajították Kende Péter elvtársat,⁹⁴ akinek egyetlen bűne az volt, hogy párttitkár volt akkor, amikor ez a bizonyos októberi taggyűlés lezajlott és a jegyzőkönyvet sokszorosítva el akarta küldeni a Központi Vezetőség mindegyik tagjának. Egyébként ez nem következett be, nem tudom, Horváth elvtárs bizonyosan emlékezni fog erre a vitára. (*Derűtség.*) Azért nem következett be, ... itt azt mondják az elvtársak, hogy rövidebben beszéljek, (*Élénk felkiáltások és taps. Közbeszólások: Nem! — Élénk taps. — Ütemes felkiáltások: Halljuk! Halljuk!*) ... azért nem következett be, mert Horváth elvtárs javaslatára ezt a jegyzőkönyvet először csak Nagy Imre elvtársnak küldtük el, megvallom, és Farkas Mihálynak, aki akkor pártirányítónk volt.⁹⁵ (*Közbeszólás: Jó helyre!*)

Eltávolították Fehér Lajos elvtársat, aki régi becsületes illegális kommunista, azon nem nagy számú emberek közé tartozik, aki fegyverrel a kezében verekedett a Horthy-fasizmus ellen, eltávolították Kornai elvtársat, Laky [Teréz] elvtársnőt, Novobáczky [Sándor] elvtársat, Lénárt [Gábor] elvtársat, Pataki elvtársat, aki ezekben az időkben Kínában volt egyébként, de amikor hazajött, akkor egy pár dologban nekünk adott igazat, és azt hiszem, hogy Betlen elvtárs nem nagyon kedvelte őt, úgyhogy elég szép szórás volt ez akkoriban. Olyan elvtársak ezek, akik nagyrészt akkor hat-nyolc, sőt tíz éve dolgoztak a *Szabad Népnél*. Ez, elvtársak, azt hiszem, sem őket, sem másokat nem tántorított el attól, hogy az igazság

mellett dolgozzunk, és küzdjünk tovább. Igazság, igazság és megint csak igazság, enélkül nincs kommunista újságírás, nem az autó, nem a váltott sofőr, nem a külön üzlet, nem a magas fizetés és nem a protokoll-lista teszi a kommunista újságírót, (*élénk taps*) hanem az, hogy az igazságért, a párt igazságáért, és ami ettől elválaszthatatlan, a nép igazságáért harcol.

Hadd mondjam meg elvtársak azoknak, akik a pártszerűséget szeretik velünk szembehelyezni, hogy nem lehet pártszerű, ami nem igaz és az igazság nem lehet pártszerűtlen. (*Élénk taps.*) És azzal kapcsolatban valami, amit úgy neveznék, hogy az igazság adagolása. Ez a szalámi-politika helyes lehetett a kisgazdák ellen, ez a szalámi-politika helyesnek bizonyulhatott akkor, amikor hazugságokat kellett elhíttetni, először csak egy kicsit, azután még többet, de az igazságot nem lehet szalámiképpen szeletekben adagolni. Nem lehet Rajk Lászlóról 1953-ban azt mondani, hogy titóista, trockista és nem tudom még milyen áruló, 1955 novemberében azt mondani, hogy nem igaz ugyan, de rendőrségi provokátor és 1956-ban azt mondani, hogy Rajk László elvtárs. (Úgy van! Úgy van — *Élénk hosszantartó, majd ütemessé váló taps. A közönség felállva hosszasan tapsol.* — *Felkiáltások: Gyilkosok!*)

Meg kell érteni azoknak, akik ezt teszik, hogy a saját hitelüket ássák alá. (*Nagy zaj.*) Meg kell érteni azoknak, akik bizalomról beszélnek, hogy ilyen jelenségek után a nép és a párttagok egyszerű tömegei elveszítették a bizalmat. (Úgy van! Úgy van! — *Taps.* — *Élénk hosszantartó taps.*) Nem a pártban, és nem a szocializmusban veszítették el a bizalmukat. (Úgy van! Úgy van! — *Hosszantartó élénk taps. Ütemessé váló taps és felkiáltások: Éljen a Párt! — Közbeszólás: Meddig fekszik Rajk László a temetőárokban? — Közbeszólás: Szobrot neki! — Közbeszólás: És a többiek?*) Én nem vonom kétségbe senkinek a szubjektív jóhiszeműségét. (*Felkiáltások: Mi igen!*) Én elhiszem azt is, amit Vas elvtárs úgy mondott, hogy egyik-másik ember tragikuma ez vagy az a tett, de jobb, ha csak egy-két ember tragikuma valami, mintha egy nemzet tragikuma. (*Élénk hosszantartó taps.*)

Elvtársak! Két féligazság nem egyenlő az egész igazsággal. Mi a teljes igazságot akarjuk tudni és hirdetni, csak így lehetünk kommunisták, csak így lehetünk kommunista újságírók és ez nem egyszerűen az értelmiségiek szűk körének a követelése. (*Taps.*) Elvtársak! Ez nem túlzás! Az egész magyar nép jogos igénye és követelése. (Úgy van! Úgy van! - *Taps.*) Az igazságról beszéltem, elvtársak, de az igazság csak ott szárnyal szabadon,

ahol szabadság van, és ha mi azt akarjuk, hogy a sajtó az igazságot írja, akkor a márciusi fiatalok első követelésével kell itt a Petőfi Körben kiállnunk azzal, amit a népi demokratikus alkotmányunk is biztosít: szabad sajtót követelünk. (*Taps.*) Mindjárt, hogy ne legyen félreértés, nem a párttól független, hanem a pártért küzdő szabad sajtó, nem az anarchia, (*taps*) nem a sztálinizmus, hanem a leninizmus szabadságát, a szocializmus szabadságát. (Úgy van! Úgy van! — *Élénk hosszantartó taps.*) Nem a nép ellenségeinek, hanem a népnek a szabadságát. (Úgy van! Úgy van! *Taps.*) A dogmatizmustól, az önkényeskedéstől, a hazugságtól, tehetetlenségtől megszabadított sajtót! (*Taps.*) És bár több, mint egy évszázad telt el azóta, én is arra szeretnék hivatkozni, amivel Tardos Tibor elvtárs kezdte a maga felszólalását. A körülmények, azt hiszem mindnyájan tudjuk és felesleges részletezni, sokban különbözők, nagyon sokban különbözők, mégis hadd fejezzem be ezt a felszólalást Petőfi örökszép szavaival, amelyeket a sajtószabadság kivívásának, a csodálatos március 15-ének napjára visszaemlékezve írt:

„Szabad sajtó!... Már ezentúl
Nem féltelek, nemzetem...

...
Inkább szurony a szívekben,
Mint bilincs a kezekben!”⁹⁶

(*Élénk hosszantartó, majd ütemessé váló taps.*)

HUSZÁR TIBOR: Kuczka Péter elvtárs, Losonczy Géza elvtárs kért szót. (*Közbeszólás: Beszéljen Kuczka!*)

KUCZKA PÉTER: Kedves Elvtársak! Először néhány apróságot szeretnék elintézni. Én magyar állampolgár vagyok, a Hazafias Népfrent tagja. Ezenkívül a *Magyar Nemzetnek* is előfizetője. (*Derültség.*) Ezzel kapcsolatosan van valami mondanivalóm, de hogy ezt megmondjam, előbb két apróbb történetet mondok el. Egy alkalommal a *Szabad Nép* kiküldött engem — ritkán írtam és ritkán írok oda — hogy írjak az ország egyik kiváló traktoristájáról riportot. Én ezt elvállaltam, kimentem, a riportot megírtam. A riport egyik fő, jelentős része az volt, amely arról szólt — én nagyon emberinek találtam ezt a mozzanatot —, hogy a traktoristához, illetőleg a kombájn-vezetőhöz kiment egy alkalommal a földművelésügyi miniszterhelyettes és megkérdezte, hogyan van, hogyan dolgozik, mit csinál és vitt neki termoszban limonádét. Most a traktorista visszautasította a limonádét és azt mondta, hogy nem iszik limonádét, ő magyar ember, bort iszik és erre a miniszterhelyettes, szerintem nagyon